

Inhoud

Inleiding: Twintig redenen om dit boek te lezen 9

DEEL 1

Het begin: hoe bedenk je een kinderboek?

Eindelijk: een kinderboek schrijven 11

Begin als een architect 12

Schrijf door niet te schrijven 13

Durf te kiezen 13

Vraag 1: waar gaat je verhaal over? 14

Aan de slag (1) 16

Vraag 2: welk genre? 16

Het realistische genre 16

Het historisch genre 17

Dierenverhalen 19

Sciencefiction 20

Sprookjes 21

Griezelverhalen 22

Fantasieverhalen 23

Avonturenverhalen 25

Educatieve verhalen 27

Oorlogsverhalen 28

Overige genres en mengvormen 28

Vraag 3: op welke leeftijdsgroep richt je boek zich? 29

Literatuur of niet? 29

Vraag 4: wie is de hoofdpersoon? 30

Kernbegrip: identificatie 30

Regel: less is more 32

Vraag 5: welke andere personages spelen een rol in je verhaal? 33

De tegenstrever	35
<i>Vraag 6: wat moet ik weten en wat weet ik nog niet?</i>	36
<i>Vraag 7: wat staat er op het spel?</i>	38
Zoek naar het gemis van je personage	39
<i>Vraag 8: hoe zorg je voor een snelle problematisering?</i>	41
Hoe zorg je ervoor dat de problematisering snel plaatsvindt?	42
<i>Vraag 9: gaat het lukken?</i>	44
Aan de slag (2)	48

DEEL 2

Het midden: hoe maak je van een idee een bruikbaar idee?

<i>Vraag 10: wat vertel je – wat hoort in het boek thuis en wat niet?</i>	53
Het begin van het verhaal	54
Aanloop of niet?	55
Aan de slag (3)	56
Sleutelscène	57
<i>Vraag 11: hoe bedenken je een opeenvolgende plotlijn?</i>	58
Noodzakelijke stappen	60
Hoe ga je verder na de eerste ideeën?	61
Gebruik je gevoel en je intuïtie	62
Het geheim van Hollywood	64
De vijf plannen	65
Aan de slag (4)	66
<i>Vraag 12: wat is de hoofdlijn en wat zijn de zijlijnen?</i>	67
Over natuurlijke en de dramatische gebeurtenissen	68
<i>Vraag 13: geloven de lezers de karakterontwikkelingen?</i>	70
Character-driven	70
Plot-driven	71
Wees niet té subtiel	72
Aan de slag (5)	73
<i>Vraag 14: hoe werken de gebeurtenissen en je belangrijkste karakter het beste samen?</i>	73

Aan de slag (6)	75
<i>Vraag 15: hoe zorg je voor humor en vaart?</i>	76
Vaart en spanning	78
Aan de slag (7)	79
Aan de slag (8)	80

DEEL 3

Het einde van de voorbereidingen

<i>Voordat we verder gaan</i>	87
<i>Vraag 16: hoe loopt je boek af?</i>	87
<i>Vraag 17: hoe zorg je voor een goed einde?</i>	90
Aan de slag (9)	91
<i>Vraag 18: hoe laat je de lezer achter?</i>	91
<i>Vraag 19: hoe knoop je losse eindjes aan elkaar?</i>	91
Aan de slag (10)	92
Meer vragen, meer antwoorden	93
Nog meer antwoorden, aan de hand van <i>Alleen op de wereld</i>	93
Analyse	96
<i>Vraag 20: hoe houd je de fictionele droom in stand?</i>	97
<i>Twintig vragen: het einde van de vragen</i>	97
Over perspectief	98
Aan de slag (11)	100
Stijl en stem: de taal is je bouw materiaal	101
Tijdverloop	101
Scriptcontinuïteit	104
Aan de slag (11)	106

DEEL 4

Eindelijk schrijven! – op weg naar de eerste versie!

<i>De eerste bladzijde</i>	109
<i>Schrijven is herschrijven</i>	111
<i>Inspiratie en toeval</i>	113

<i>Timing en focus</i>	113
Herhaling en afwisseling	114
Dialogen: maak je personages levensecht	115
<i>Experimenteer met je schrijfproces</i>	116
<i>Schrijven, herschrijven en advies inwinnen</i>	117
Bibliografie	121

Kaders

Plot- of character-driven	26
Een karakterdossier: hoe zet ik die op?	34
Samenwerken met je doelgroep	40
Ja, maar: de belangrijkste tegenwerpingen en de antwoorden daarop (1)	45
Schrijven en koken (1)	50
Humor: het blijft persoonlijk	77
Schrijven en koken (2)	80
Ja, maar: de belangrijkste tegenwerpingen en de antwoorden daarop (2)	83
Ja, maar: de belangrijkste tegenwerpingen en de antwoorden daarop (3)	102
Schrijven en koken (3)	105

Twintig redenen om dit boek te lezen

Waarom zou je dit boek lezen over het schrijven van kinderboeken? Daar zijn heel veel redenen voor:

- omdat je het einde van je boek voor je ziet, maar niet weet waar je moet beginnen;
- omdat je ervoor bent gaan zitten, je stug doorgetikt hebt en geen uitgever je boek wilde uitgeven;
- omdat je denkt dat schrijven alleen een organisch proces is;
- omdat je een geweldige beginzin in je hoofd hebt, maar de rest er zo flets bij afsteekt;
- omdat je denkt dat je een boek schrijft door gewoon te beginnen met hoofdstuk 1, eerste regel, en zo door te werken naar een alinea, een pagina, een hoofdstuk, een volgend hoofdstuk, op weg naar een compleet boek en je zeker wilt weten of je gelijk hebt;
- omdat je een goed idee hebt voor een boek;
- omdat je wakker werd met een krankzinnige gedachte, één waar een boek in zit, maar je niet weet hoe het verder moet;
- omdat je smult van het lezen van boeken over schrijven;
- omdat je weleens een huisje hebt gehuurd om te schrijven en de muze je daar helaas niet bezocht;
- omdat je iets ongelofelijks hebt meegemaakt wat je op moet schrijven;
- omdat je een bijzonder kind kent, met een bijzonder verhaal en dat moet noteren;
- omdat je iets van jezelf wilt achterlaten in deze wereld, iets voor altijd en dan moet het goed zijn;
- omdat je een geweldige woordenschat hebt en wilt kijken hoe ver je daarmee komt bij het schrijven;

- omdat iedereen vindt dat je zo leuk verhalen kunt vertellen, maar je vermoedt dat ze opschrijven iets anders is;
- omdat je verlegen bent en toch schrijfadviezen wilt, omdat je wat te vertellen hebt;
- omdat je een creatief persoon bent met belangstelling voor creatieve uitingen;
- omdat je weet dat schrijven een ambacht is, dat je graag zou willen leren;
- omdat je denkt dat je talent hebt en een steuntje in de rug zoekt;
- omdat er de hele tijd ideeën in je hoofd rondspoken en je er één moet uitwerken;
- omdat je wilt schrijven, maar het nog éven uit wilt stellen.

Het begin: hoe bedenkt je een kinderboek?

Weinigen schrijven zoals een architect bouwt. Verreweg de meesten schrijven zoals men domino speelt.

ARTHUR SCHOPENHAUER

Eindelijk: een kinderboek schrijven

Je gaat een kinderboek schrijven. Eindelijk. Je hebt er al een hele tijd zin in. Nu ben je er klaar voor. Het huis is opgeruimd, je bureau ziet er keurig uit, de punten van al je potloden zijn geslepen en er ligt een nieuwe cartridge klaar. Je telefoon staat op stil. Het uitstellen is afgelopen. Vandaag, nu, ga je beginnen.

Dus je gaat zitten voor je laptop, het lege scherm voor je, potlood en papier ernaast. Wat had je ook weer bedacht? Je typt een eerste regel en kijkt naar je scherm. Is dat goed? Eerder had je zoveel leuke ideeën. Waar zijn ze nu? Je kijkt even op Facebook. Maar nee, nee, je gaat dus een boek schrijven, vandaag. Een kinderboek, een spannend en grappig en een beetje ontroerend boek voor kinderen.

Hier begint voor veel schrijvers het domino spelen. Je legt bij iets aan wat op het eerste oog past en zo speel je het spel. Het groeit vanzelf. Schrijvers beginnen met een regel, die regel wordt een alinea, die alinea wordt een deel van een hoofdstuk, vervolgens een compleet hoofdstuk en dan ontstaat er een volgend hoofdstuk totdat de schrijver niets meer weet en dat is dus het einde van het boek.

Aan het einde van dit proces lees je het geheel een keer door en schrap je dubbele informatie, een enkele dialoog kan wat scherper,

de taal- en spelfouten worden verwijderd en dan kan het eigenlijk wel naar een uitgever. Eens kijken wat die ervan denkt.

Er zijn niet zoveel mensen die het lukt om zo te debuten. Een kinderboekenuitgeverij geeft maar een beperkt aantal titels per jaar uit, meestal van al publicerende auteurs uit hun fonds. Maar ze willen ook graag nieuwe talenten en nieuwe geluiden de wereld in helpen, dus lezen ze de ingestuurde manuscripten van de vele mensen die willen debuten met belangstelling. Vaak weten ze al na het lezen van één pagina of ze interesse hebben. Of ze het de moeite waard vinden om door te lezen. En heel erg vaak, te vaak, is dat niet zo. Mocht je dus een afwijzing krijgen, dan ben je niet alleen. Het hoort erbij.

Schrijven wil zeggen dat er stapje voor stapje een ik buiten jezelf ontstaat die je vertelt wat je bedoelt.

RUTGER KOPLAND

Begin als een architect

De kans om te debuten stijgt als je de adviezen in dit boek opvolgt, want om die eerste pagina goed te krijgen is er veel werk te doen. Het allereerste werk is nadenken, mijmeren en dagdromen. En dat lijkt lui, maar is eigenlijk heel hard werken. In heel wat hangmatten zijn veel bruikbare ideeën ontstaan en uitstekende plannen voor een boek.

Terwijl de weken of misschien de maanden of zelfs de jaren verstrijken, groeit je plan. Zoals een architect voor hij gaat bouwen een plan ontwikkelt. Bij het bouwen van een gebouw, kerk of museum is het heel gewoon om te werken met een plan vooraf. Niemand verwacht dat er op een dag een aantal werklui op een stuk grond staat, die zonder plan stenen beginnen te stapelen en te metselen. Of zomaar een vloer storten, op hun gevoel. Bij het schrijven van een boek vindt iedereen dat juist heel normaal en vanzelfsprekend.

Maar toch schrijf je een beter kinderboek als je te werk gaat als een architect.

Je ontwikkelt een plan voordat je de eerste letter van de eerste pagina op papier zet. Dat plan schrijf je op en wel zo goed dat ook een ander het kan begrijpen.

Schrijf door niet te schrijven

Je schrijft dus door niet te schrijven. Dat is het uitgangspunt van dit boek. Voorlopig is het niet nodig om met papier en potlood klaar te zitten of om naar een leeg scherm te staren. Dat mag wel. Misschien helpt het. Maar wandelen of fietsen of rondjes lopen, in een hangmat liggen of naar het toilet gaan of in de rij staan bij de kassa, zijn in deze fase ook uitstekende manieren om aan je verhaal te werken.

Mocht je op een bepaald moment écht wat willen opschrijven, bijvoorbeeld omdat je bang bent dat je het vergeet, dan schrijf je geen proza: in ieder geval geen tekst die uiteindelijk in je boek zal komen. Geen beschrijvingen van de omgeving, geen dialoog, geen beschrijving vanuit een personage en geen situatie die de lezer bij de lurven grijpt.

Op een ‘droge’ manier schrijf je hoogstens op: ‘Het begint in de keuken, twee kinderen zitten aan tafel, opeens ontstaat er een steekvlam onder de kaasfondue, een servet dat er vlak naast lag gaat branden, de kinderen krijgen het vuur niet uit en willen de brandweer bellen. Maar de telefoon is afgesloten en hun mobiel-tjes zijn onvindbaar. Als ze proberen naar buiten te vluchten, blijkt dat de deuren op slot zitten, de sleutels onvindbaar zijn en de ramen zijn dichtgespijkerd. Ze krijgen het vermoeden dat iemand wil dat ze deze brand niet overleven.’

Durf te kiezen

Keuzes maken is moeilijk. De een kan het beter dan de ander. Bij het schrijven is het maken van keuzes noodzakelijk – tijdens het schrijven, maar vooral in de fases daarvoor, waar je ideeën ver-

zamelt. Wanneer een architect een kerk wil bouwen en besluit dat die kerk niet alleen hoog moet worden maar ook breed, dan kan dat. Als de architect daarna zegt dat de kerk ook laag en smal moet worden, dan begrijpt iedereen dat dit niet kan. Niet met de hele kerk in ieder geval (misschien met een deel).

Net als een architect moet een schrijver kiezen: hij moet globaal kiezen wat hij wil gaan doen. En als hij heeft gekozen, dan is er vanuit die keuze weer een nieuwe keuze te maken en dan weer en weer en weer. Zo begin je met een wereld aan ideeën en ruimte en eindig je met een samengeperst idee.

Schrijven is kijken met je ogen dicht.

REMCO CAMPERT

Vraag 1: waar gaat je verhaal over?

In dit boek vind je twintig vragen die je op weg helpen voordat je daadwerkelijk met schrijven begint. Hopelijk lees je ze allemaal en belangrijker: vind je een antwoord op al deze vragen. Maar je begint bij het begin. Elk verhaal, boek, kinderboek (met een kinderboek bedoel ik een boek voor iedereen tot zeventien jaar) moet ergens beginnen. Om het begin vorm te geven kun je antwoord geven op de onderstaande negen vragen. Het zijn de eerste negen keuzes die jij, als architect van je boek, gaat maken.

De eerste vraag gaat, uiteraard, over het verhaal zelf: het onderwerp, de inhoud. Gaat je boek over een hond? Vikingen? Een diefstal? Een groep kinderen? Een ruimtereis? Vakantieliefdes? Wil je een boek schrijven over een thema of onderwerp? Moeten er lessen geleerd worden?

In deze fase begin je te denken waarover je boek moet gaan. Het werkt goed om met zo min mogelijk woorden, zo duidelijk mogelijk uit te leggen wat wij, de lezers, kunnen verwachten. Of je dat nu